

Presidentens åpningstale til NTFs landsmøte 2023

Kjære alle tannleger, alle tannpleiere, alle tannhelsesekretærer og alle tannteknikere. Kjære munnhelsearbeidere. Kjære leverandører og utviklere og alle dere som har deres virke i helse- og omsorgstjenesten og hos helsemyndighetene. Kjære tillitsvalgte. Velkommen til landsmøtet!

ANDRES VARGAS

Spesielt velkommen til statssekretær Ellen Rønning Arnesen, til Akademikernes leder Lise Lyngsnes Randeberg, til prisvinnerne som er med på å drive faget vårt videre, til Tannhelseutvalget, til vårt kompetente sekretariat og til mitt dyktige hovedstyre.

Vi lever i en brytningstid. Vi er inne en dyrtid. Det er krisetid. Våre kollegaer i mange land opplever krig, vold og konflikter. Tannleger står midt i krigssituasjoner og hjelper befolkningen med traumer, med smerter og med helsehjelp som ligger langt utenfor det de har lært på utdanningen. Vi må bry oss. Vi må være engasjert internasjonalt. Vi må hjelpe.

Vi må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer oss selv. Vi må bidra til arbeidet for fred. I stedet for blomster til foredragsholdere, prisvinnere og andre verdige bidrar NTF med penger til NRKs TV-aksjon – og det er ennå ikke for sent å gjøre det samme.

Her hjemme er vi også i en brytningstid og i en dyrtid. Folk har fått dårligere råd. Stadig flere etterspør hjelp for å klare hverdagene. Vi ser tendenser til at flere velger bort timen hos tannlege og tannpleier og at de utsetter også de helt nødvendige behandlingene. Krisetider rammer alltid de sva-

keste hardest. Vi er stolte over hvor god munnhelse er i Norge - og med god grunn. Det gjøres en fenomenal innsats i alle ledd for å holde den god i både den offentlige og den private delen av tannhelsetjenesten. Av dere! Men det er sårbart.

Når de 20 % av befolkningen som trenger våre helsetjenester mest, også er de som har den laveste utdanningen og den dårligste økonomien, og som dessuten oppsøker oss minst – kan vi være fornøyde med systemet da? Når vi har 100 000 eldre i Norge med demenssykdom som har egne tenner med store fyllinger, avanserte og fine tannstøttede og implantatstøttede protetiske konstruksjoner, men som ikke lenger vet hva en tannbørste er - bør vi da gjøre noe med det? Når de unge ikke lenger lytter til oss fagfolk, og heller ikke til foreldrene, men i stedet tar imot kostholdsråd og kosmetiske tips fra influensere på sosiale medier – kan vi være fornøyde med situasjonen da? Allikevel får vi det til bedre enn de fleste. Og, vil jeg påstå, ikke på grunn av systemet, men på grunn av dere! Dere som står på for munnhelse. Forebygger, behandler, fremmer munnhelse og dermed folkehelse. Jeg vil rette en stor takk til dere alle sammen!

NTF kjemper selvsagt også for god munnhelse til alle. Vi jobber for bedre folkehelse, og vi peker i den sammenheng

stadig på tobakk og på sukker. Vi ønsker oss sukkeravgiften tilbake. Det må bli billigere å spise og drikke sunt. Hvorfor ikke ta det staten tjener på en slik avgift og bruke det direkte til å senke prisene på sunne matvarer?

Jeg ønsker meg lørdagsgodtet tilbake. Jeg ønsker meg lavere inntak av sure drikker. Jeg vil ha mindre snusbruk, mindre røyk og mindre vaping. Jeg tror ikke det skjer bare fordi jeg ønsker det skikkelig hardt. Men det kan skje hvis vi samarbeider - alle vi, og alle de som er opptatt av det der ute.

NTF har i den siste perioden skaffet seg mange samarbeidspartnere. I Geitmyra-alliansen sitter vi sammen med Nasjonalforeningen for folkehelse, Kreftforeningen, Unicef, Press, Forbrukerrådet, matomsorg og ernæringsfysiologer. Her har vi klart å få myndighetene til å forby reklame på sosiale medier for usunn mat til barn og ungdom. Dette har vekket stor oppsikt internasjonalt, og både den internasjonale tannlegeforeningen FDI og Verdens helseorganisasjon WHO har kontaktet oss om disse endringene.

En annet samarbeid som har båret frukt, er samarbeidet om rettighetene til pasienter som også har psykiske helseplager. Her har vi samarbeidet med foreningene til fastlegene, psykiaterne og psykologene. Dette har resultert i et represen-

tantforslag, et såkalt Dok. 8 forslag, på Stortinget og gitt tydeligere rettigheter for de med psykiske helseplager samt mer penger på årets reviderte statsbudsjett. NTF er nå medlem av paraplyorganisasjonen Rådet for psykisk helse for å styrke arbeidet for disse menneskenes rettigheter ytterligere. Vi er også på god vei til å skaffe oss samarbeidspartnere på rusfeltet.

En annen svært viktig samarbeidspartner er vår egen hovedsammenslutning Akademikerne. I Akademikerne samarbeider vi med de øvrige akademikerforeningene om rammene for arbeidet til alle dere tannleger, til dere som jobber i fylkeskommunen, dere som jobber på universitetene og i staten og til dere i næringsvirksomheter. Akademikerne løfter frem viktigheten av akademisk kompetanse i arbeidslivet, i samfunnsutviklingen og i beredskapen - for å nevne noe. Sammen med de fleste foreningene i akademikerfelleskapet er NTF medeier i selskapet Akademikerne Pluss, som forhandler frem gode bank- og forsikringsavtaler og mer til medlemmene. Ekstra morsomt har det vært å få på plass tilbudet om inntil tre timers gratis juridisk bistand på det privatrettslige området. Medlemsundersøkelsen viser tydelig at fordelsavtaler er noe NTF fortsatt skal prioriterer å tilby!

Viktig er også det gode samarbeidet NTF har med de andre munnhelseforeningene. Takk til våre venner i Tannteknikerforbundet, Tannhelsesekretærenes forbund og ikke minst Tannpleierforeningen. Sammen er vi sterke! Ikke å forglemme det utmerkede samarbeidet vi har med Legeforeningen, særlig etter at sekretariatet flyttet inn i Legenes Hus i mars i fjor. Det har vært både nyttig og hyggelig å kunne utnytte i alle fall noen av de mulighetene som ligger i dette gode samarbeidskapet til å påvirke helse- og munnhelsepolitikken i fellesskap.

Totalberedskapskommisjonen har levert sin NOU «Nå er det alvor», som peker på behovet for gode beredskapsplaner i samfunnet generelt og også i helsesektoren. Den peker på behovet for at rett folk er på rett plass, at de vet hva de skal gjøre i en krise og at de har trent på det. Kommisjonen peker også på viktigheten av samhandling mellom det offentlige og det private. NTF har i svaret på denne høringen pekt på viktigheten av tannleger i en beredskapssammenheng. Vi kan, slik kommisjonen peker på, brukes til tjenester som vaksinerings og andre oppgaver som avlaster legene. Men det er viktig å sikre befolkningen gode munnhelsetjenester også i krisetider. Ingen gjør pasienten smertefri så raskt som oss. Ingen ser barn og unge, og for den saks skyld voksne, så regelmessig som oss.

NTF har vært på mange høringer, og vi har sendt høringsinnspill på en rekke viktige områder. Ikke bare har vi løftet frem munnhelse og munnhelsearbeidere innen beredskap og beredskapslagre, men også innen kvinnehelse, «Bo trygt hjemme»-reformen, folkehelse, helsepersonellkommisjonen, helsepersonelloven, helsetilsynsloven, barnevern og personvern, dessuten om et demensvennlig samfunn, om finansiering av universitetene og om statsbudsjettet. Vi vet at munnhelse er viktig på så mange områder og for så mange borgere i landet vårt. Det skal vi ikke gi oss på. Politikere og forvaltning skal vite at vi er her.

Under Arendalsuka i sommer var NTF på plass med eget arrangement - «Når tannpussen går i glemmeboka – hvem tar ansvar for eldres munnhelse?». Nasjonalforeningen for folkehelse var med oss på dette. For meg viser denne problemstillingen tydelig at vi ikke lenger kan stå utenfor helse- og omsorgstjenesten på den måten vi gjør nå. Dette krever et tett samarbeid på tvers av munnhelseprofesjonene. Jeg er glad for at man har hatt prosjekt med tannpleier i kommunen på Hamar, og at man nå tester dette ut i Nordland fylkeskommune. Tannpleierne har en viktig rolle i det viktige helsefremmende arbeidet. Allikevel er det ikke nok. Skal vi løse

de store oppgavene som ligger foran oss krever det at alle vi er med. Det krever samhandling på tvers av kunstige, men allikevel så tydelige, grenser mellom offentlig og privat sektor i tannhelsetjenesten, og mellom tannhelsetjenesten og resten av helsesektoren. Helsearbeidere og sykepleiere må læres opp til at munnhuleinspeksjon er en like naturlig ting som hud- og underlivsinspeksjon. Behandling av tilstander skal vi ta i tannhelsetjenesten, men vi må ha hjelp til det forebyggende og det helsefremmende. Da må vi sørge for å bli sett og hørt. Vi må kreve det av politikerne, helsemyndighetene, helseforvaltningen og alle de andre helseprofesjonene. Vi må gjøre det på vegne av pasientene våre.

Et enkelt, men svært effektivt og viktig, tiltak for å sørge for dette er å få oss over på de samme elektroniske systemene som gjør at helseforetak og kommunehelsetjenester kan samarbeide. Vi må få på plass kjernejournal og fullverdige digitale tjenester, og det må skje nå. Dialogen med fastleger og annet helsepersonell som ivaretar pasientens helse, foregår i dag per telefon – hvis du da er så heldig og komme gjennom - eller per brev. Tannleger er eksperter på munnhulens sykdommer, men vi er avhengig av at vi også vet hvilke andre sykdommer, eventuelle allergier og medisiner pasientene våre har og bruker. Det går på pasientsikkerheten løs når vi må stole på pasientens egen eller de pårørendes oversikt over tilstander av betydning for vårt helsearbeid. Vi kan ikke ha det slik. Dette må myndighetene ta tak i - nå. Pasientene kan ikke vente lenger.

NTF er foreningen for alle tannleger. Vi er foreningen for tannleger som eier en eller flere klinikker, vi er foreningen for tannlegene som jobber hos disse, vi er foreningen for tannleger som jobber i næring som eies av andre enn tannleger, vi er foreningen for tannlegene i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, for tannleger på kompetansesentrene, på universitetene, i Forsvaret og i forvaltningen. Vi er foreningen for alle tannleger. Det har vi alltid vært, og det skal vi fortsette å være. Og vi skal jobbe hardt for å være en stadig bedre forening for dere alle.

NTF skal fortsette å arbeide for enkeltmedlemmene med alt fra kontrakter, avtaler, oppsigelser, juridiske råd og mekling, lønn og tariff, fagpolitikk, etterutdanning, økonomi, tilretteleggelse for praksiseiere og arbeidstakere og mye mer.

Vi skal fortsette å være en forening som lytter til sine medlemmer. Det skal være lav terskel for å komme i kontakt med hovedstyret, med president og visepresident. Vi fortsetter med Presidentens time hvor alle medlemmer kan stille spørsmål og/eller komme med ris, ros og innspill. Vi fortsetter med

medlemsrådgiving og rådgiving i håndtering av Helfo-regelverket og i Helfo kontroll-saker Vi vil øke kontakten med lokalforeningene og spesialistforeningene. Vi lytter, og vi skal være til stede. Du kan oppleve det allerede nå, rett etter åpningen. Kom til torget i utstillingshallen hvor NTF har sin stand, kom til Politisk kvarter i Møtesonen hvor visepresident og president svarer på spørsmål fra publikum – altså dere!

Den veldig viktige Gjør kloke valg - kampanjen er 5 år i år. NTF deltok på feiringen og var invitert til å holde et innlegg. Tidligere i programmet hadde andre pekt på de store utfordringene privat sektor har med å unngå overbehandling og feilbehandling. De mente at de kommersielle interessene vil øke risikoen for pasientene. Dette er selvsagt en åpenbar risiko som også vi må anerkjenne. Jeg pekte i mitt innlegg på at jeg ikke opplever dette som et problem blant de aller fleste av våre medlemmer. Med fri etablering og fri prissetting og liten grad av tilsyn i tjenesten er dette vanskelig å forklare med annet enn at tannlegene har høy faglig stolthet og integritet, og at vi holder den etiske fanen høyt hevet. Vi vet at tannleger nyter høy tillit i befolkningen. Vi vet også at tillit er en essensiell faktor for å kunne drive næringsvirksomhet. Takk til alle dere som jobber som helsearbeidere med høy faglig moral.

Jeg adresserte også elefanten i rommet under dette tverrfaglige møtet, nemlig kosmetikken. Og da snakker jeg om den delen av kosmetikken som NTFs policydokumenter tydelig peker på, de kosmetiske behandlingene som ikke har en medisinsk eller odontologisk indikasjon, men som kanskje har en økonomisk indikasjon. Eller kanskje en «hvis ikke jeg gjør det, så gjør noen andre som er mindre flink enn meg det» – indikasjon. Det ble like stille i rommet i Legenes hus som da jeg tok opp dette foran alle verdens tannlegeforeninger på FDI's generalforsamling i Sydney. Og på samme

måte som i Sydney kom også støtteerklæringene på Legenes hus i pausen. Det er vanskelig å snakke om kosmetikk fordi det finnes så mange gråsoner. Jeg mener at nettopp derfor må vi snakke om det. Vi må snakke om inngrep som medvirker til økt kroppspress, til økte psykiske helseplager, og som kan skade friskt vev. Altså det helt motsatte av den Hippokratiske ed; Aldri skade, av og til helbrede, ofte lindre og alltid trøste.

I årets medlemsundersøkelse har dere pekt på at dere vil at vi skal arbeide for en stadig bedre etter- og videreutdanning. Dere vil at vi skal være politisk aktive. Det kan jeg love at vi skal. Og begge deler er både høyst nødvendig og høyst aktuelt.

Tannhelseutvalget arbeider stødig frem mot sitt endemål - en NOU, altså en norsk offentlig utredning, som skal komme i juni neste år. Jeg kan ikke her si noe om arbeidet i dette utvalget. Det kan dere heller spørre utvalgsleder Evi-Anni Evensen om. Hun er her sammen med oss i dag. Det jeg kan si noe om, er hva Tannlegeforeningen arbeider med. Vi sitter absolutt ikke stille i båten med hendene foran øynene og håper at dette skal gå over uten at noe skjer. Det politiske engasjementet for munnhelse på Stortinget er nemlig ikke borte selv om vi nå også har både en sykehuskrise og en fastlegekrise. Kanskje er det enklere å gjøre noe med tannhelsetjenesten, fordi vi tross alt er en ganske liten tjeneste?

Jeg har allerede pekt på noen store utfordringer som vil møte oss fremover. Det er behov for å gjøre noe med tannlegenes rolle i samfunnet. Det kan komme små justeringer i tjenestetilbudet, som flyttingen av aldersgruppen 21-24 og den SV-varselede flyttingen for de over 75 år fra privat sektor til fylkeskommunen. Det kan komme pristak for behandling av pasienter i privat sektor og på fylkeskommunenes gruppe F med refusjon over folketrygden, altså Helfo. Utvalgets

Panda Scanner

Panda Smart
119.000,-
eksklusive laptop

En kvalitetsskanner til konkurransedyktig pris

Scan QR kode for mer informasjon.

A **ARTINORWAY GRUPPEN**
Formidling og norsk produksjon av tannteknikk

mandat er å se på økt offentlig finansiering av munnhelse og munnen tilbake i kroppen. Det kan da komme store endringer som eksempelvis flytting av alle ordninger over til det offentlige med betydelig reduksjon av den private delen. Men det kan også være nedleggelse av fylkeskommunen og opprettelse av en fasttannlegeordning. Vi vet ikke hva utvalget vil komme frem til, og vi vet ikke hvordan politikerne vil prioritere. Derfor må vi som forening være forberedt på alt. Vi må vurdere alle muligheter, og vi må diskutere fordeler og ulemper både for tannlegene og for pasientene. Dette jobbes det aktivt med i NTFs sekretariat og blant alle våre tillitsvalgte. Jeg synes vi jobber godt, og dette arbeidet vil intensiveres utover i neste år.

Det er dog en ting som bekymrer meg veldig. Det er den tilsynelatende mangelen på engasjement og interesse blant NTFs medlemmer for det som skjer. Våre tillitsvalgte er svært engasjerte, men alle ser ut til å slite med å få rekruttert nye med tilsvarende engasjement. Når deltakelsen på lokalforeningenes generalforsamlinger flere steder er 1-5 % av medlemsmassen - da blir jeg veldig bekymret. Skjønner ikke tannlegen hva som muligens kan skje? Har vi det for godt? Hvis det finnes en riktig tid for å begynne å engasjere seg, så er det i alle fall nå. Kollega Pål Barkvoll har mange ganger fortalt at engasjementet var stort blant dem som studerte tidlig på 80-tallet. Den gang streiket til og med studentene. Den samme generasjonen som har sett viktigheten av det politiske foreningsarbeidet, er nå på vei til å gi seg. Hvor er de yngre? Har vi mange der ute som kunne tenkt seg å engasjere seg, men som synes at de ikke har nok å bidra med? Hvis du kunne ha lyst, men ikke tør... Jeg vil gjerne si det helt tydelig – Vi trenger dere alle! Og vi trenger hverandre. Engasjer dere! Det er viktig. Det er nødvendig. Det er til og med både morsomt og givende!!

På årets representantskapsmøte om under 1 måned skal vi peke ut en kurs for det nye hovedstyret. Representantskapet skal vedta nytt arbeidsprogram og flere nye policydokumen-

ter som setter kursen for foreningen mot fremtiden. Det er fortsatt lokalforeninger som sliter med å fylle alle plassene. Så ikke nøl med å melde deg klar til innsats - bli med på dette vårt øverste organ.

Tannlegers hverdag og arbeidsliv påvirkes av den generelle rettsutviklingen i norsk og europeisk arbeidsliv. Dette ser vi særlig for de av våre medlemmer som er oppdragstakere. I år har dere endelig fått mulighet til å forhandle kollektivt om lønns- og arbeidsvilkår. Dersom dere vil at NTF skal ta denne jobben, må dere si det til oss. Myndighetene kommer også med en tydeliggjøring av hva som definerer henholdsvis en arbeidstaker og en oppdragstaker. Noen av våre medlemmer er i en gråsoner her. Dette er viktige avklaringer både for oppdragsgivere og oppdragstakere. Dere kan høre mer om det i Studio N kl 1545 i dag.

Som dere skjønner så skjer det mange ting i vår bransje fremover - uansett om vi applauderer det eller ikke. Sammen blir vi nødt til å ta noen viktige valg. Skal vi dras inn i en ukjent fremtid eller skal vi være med på å utforme og bygge denne fremtiden selv? Jeg vet hva mitt svar er. Vet du?

Takk til alle dere som er her i dag. Takk til sekretariatet. Takk til foredragsholderne. Takk til NTFs fag- og etterutdanningsutvalg. Og takk til alle utstillere på Nordental. Utvikling er ikke mulig uten industrien og leverandørene. Jeg er spent på å se hva dere presenterer i år. Nye materialer, ny teknologi, nye teknikker og ny kunnskap. En særlig takk går til våre dyktige samarbeidspartnere i NPG – Norwegian Promotion Group. Uten dere hadde det ikke vært mulig å gjennomføre et slikt kjempestort arrangement som det NTFs landsmøte er. Takk!

Så ser jeg frem til resten av programmet. Jeg er spent på hva statssekretæren vil ha å si til oss, og det samme gjelder for Akademikernes leder. Jeg gleder meg til vi skal debattere universelle tannhelsetjenester under ledelse av Siri Lill Manes og jeg gleder meg til prisutdelingene som kommer etterpå. Dette blir ille bra! Takk for meg.

**SWISS
DENT**
DENTAL
COSMETICS

SWISSDENT SELGES NÅ I NORGE! TA EN TITT PÅ WWW.SWISSDENT.NO – SOM LESER AV TIDENDE GIR VI DEG 20 % RABATT I VÅR WEBSHOP – BRUK RABATTKODE: TANNLEGE VED UTSJEKK PÅ WWW.SWISSDENT.NO

